

...tai Mario Cucinella. Tieteen isoja nimiä ovat muun muassa riskiyhteisöjen professorit Ulrich Beck ja ekologian uranuurtaja Richard T.T. Forman. Kirjan toimittaja Moshen Mostafavi määrittelee johdantokappaleessa ekologisen urbanismin Felix Guattarin ekosofaan tukeutuen. Ranskalainen filosofi kirjoitti esseen ”Kolme ekologiaa” Berliinin muurin murtumisen aikoihin vuonna 1989. Essee teos on passin kokoinen ja paksuinen pämffetti. Ympäristösuojelu- ja yhteiskunnallisen ulottuvuuden lisäksi subjektilla, yksillä, on merkittävä rooli Guattarin ajattelussa. Hänen mukaansa kartesiolaisen, puhtaan järjen maailman kuvan on muuttava kohti eettis-esteettistä puhtuutta, mikä on myös tieteen, teknologian ja tuotannon päämääräinen muutos on mahdollinen. Mostafavi toteaa, että ekologinen urbanismi perustuu juuri tähän näkökulman muutokseen. Voisiko maapallon resurssien rajallisuus olla ihmisen ja luonnon välisen suhteen perustana? Guattarin filosofia lienee nostettu Harvardin tutkimusprojektin taustalle, koska siinä on valittavaa. Bruntlandin komission mukaista kestävä kehityksen määritelmää radikaalimpi ydin, mutta myös riittävästi joustoa sitomaan eri näkökulmia yhteen. Guattari ymmärtää eettis-esteettistä puhtuutta, mitä kautta myös tieteen, teknologian ja tuotannon päämääräinen muutos on mahdollinen. Mostafavi toteaa, että ekologinen urbanismi perustuu juuri tähän näkökulman muutokseen. Voisiko maapallon resurssien rajallisuus olla ihmisen toiminnan ja luonnon peruslähtökohdaksi? Guattarin filosofia lienee nostettu Harvardin tutkimusprojektin taustalle, koska siinä on valittavaa. Bruntlandin komission mukaista kestävä kehityksen määritelmää radikaalimpi ydin, mutta myös riittävästi joustoa sitomaan eri näkökulmia yhteen. Guattari ymmärtää nykytilanteen, korostaa esteettäistä ja kannustaa etsimään uusia mahdollisuuksia holistisessa ja teknologiamyönteisessä hengessä. Lisäksi hän pyrkii välttämään – mielestäni hieman näennäisesti – ideologisia vastakkainasetteluita. Ekosofia on helpommin sovellettavissa Harvardin projektiin kuin vaikkapa syväekologinen tiukka etiikka, joka samalla tavalla kannaa huolta ihmisten hyvinvoinnista. Molemmat ajatusmallit päätyvät kuitenkin vaatimukseen: ihmisen on radikaalisti muutettava toimintaansa ympäristöystävälliseen suuntaan. Lyhyet artikkelit tarjoavat jämerää tutkimustietoa ja esittelevät projekteja napakaasti. Omaperäisyyttä tuo fak-

HALUAN NÄHDÄ MANIFESTISI

I WANT TO SEE YOUR MANIFESTO

Jussi Vuori

REM KOOLHAAS, HANS ULRICH OBRIST:
PROJECT JAPAN. METABOLISM TALKS...
TASCHEN, KÖLN 2011. 720 P.

Kirja alkaa Hiroshiman atomipommin räjähtämisestä ja päättyy kuvaan vuoden 2011 tsunamituhoista. Tähän väliin mahtuu arkkitehtuurin lähihistorian rohkein liike, metabolismi. 1950-luvun lopulla joukko nuoria japanilaisia arkkitehteja ja muotoilijoita yhdisti voimansa ja alkoi kutsua itseään metabolisteiksi. Heidän visioissaan megastruktuurit tarjosivat asumuksia uusille yhdyskunnille. He pitivät toimintojen ja muodon välistä kiinteää yhteyttä vanhentuneena. Rakenteiden tuli kasvaa orgaanisesti ja sosiaalisten tarpeiden ohjaamana. Rem Koolhaas ja Hans Ulrich Obrist haastattelevat kirjassa kymmentä nyt jo iäkästä metabolistia, joista mainittakoon arkkitehdit Arata Isozaki, Kiyonori Kitutake, Kisho Kurokawa ja Fumihiko Maki. Haastattelut on tehty vuosina 2005–11. Kirjassa esitellään myös perusteellisesti ryhmän tärkeimmät työt. Teos ei histori-

oi, vaan paremminkin kritisoi tämän päivän arkkitehtuuria kyvyttömyydestä kehittyä uusliberalistisessa maailmassa. Jo Koolhaasin esipuheesta käy ilmi, että teos on oodi Kenzo Tangelleg. Metabolismia ei olisi ilman häntä. Tange oli 32-vuotias, kun Japani hävisi toisen maailmansodan. Hän teki tuolloin strategisesti tärkeitä valintoja päättäessään opettaa, suunnitella ja matkustaa. Tange halusi uudistaa arkkitehdin roolin Japanissa eikä vain edistää omaa uraansa. Kun maailman designkonferenssi pidettiin vuonna 1960 Tokiossa, Tangen luotsaama ryhmä pääsi esittämään manifestinsa. Metabolisteilla oli vastauksia kasvavan yhteiskunnan tarpeisiin, ja yhteiskunnallisen keskustelun ja arkkitehtuurin yhdistäminen kannatti. Tange esitteli Tokionlahden suunnitelmiaan televisiossa illan päälähetyksessä. Ja arkkitehtien verkostokin toimi, sillä vahvat virkamiehet olivat suunnittelijoiden kanssa samalla puolella. Luonnontuhojen maassa monien metabolistien suunnitelmien lähtökohtana oli *tabula rasa*. Maanpinta jätettiin usein vapaaksi Le Corbusierin oppien mukaan. Superrakenteet mahdollistivat loputtoman kaupungin. Kelluvat rakennukset taas siirtyivät auttamaan tulvissa kotinsa menettäneitä. Monet muistavat metabolistien ideoista parhaiten Kisho Kurokawan suunnitteleman ”kapselihotellin” Tokiossa (1972). Osakan maailmannäyttelystä 1970 tuli metabolistinen teemapuisto ja ismin tärkein ikoni. Tangen suunnittelema, 300-metrinen avaruusristikkokatto ja monet pneumaattiset rakenteet olisivat jo valmistuessaan ansainneet klassikon aseman. Ensimmäi-

nen öljykriisi iski kuitenkin pian, ja megalomaanisimmat suunnitelmat rullattiin pois pöydiltä. Kirjan välittämä metabolistien intohimisuus ei päästä lukijaa irti otteestaan. Mistä löytyisi nykyään se into ja voima, jolla utopioita taas tehtäisiin? Varovainen, eurooppalainen kontekstilähtöinen suunnitteluparadigma sopii gryndereillekin, kunhan rakennuksista tehdään sisältä tavanomaisia ja edullisia. Mutta voitko yhä kauemmas omasta kulttuuristaan suunnittelevat globaalit arkkitehdit tarjota parasta paikallisymmärrystä? Arkkitehtien pitäisi taas keskittyä rakennusten typologioiden kehittämiseen. Miksi niin kiireinen arkkitehti kuin Rem Koolhaas on ryhtynyt mittavaan kirjaprojektiin? Syy lienee henkilökohtai-

nen. Monissa Koolhaasin töissä näkyy selvä metabolismin ihailu. Esimerkkinä tästä on Hyperbuilding-tutkielma Bangkokiin (1996), jossa kilometrin mittaiset tornit muodostavat vertikaalisen kaupungin. Viitteitä metabolismiin on myös rakenteilla olevissa Shenzhenin pörssissä, joka vapauttaa maanpinnan, ja Taipeiin teatteritalossa, joka liittyy ilmassa leijuvat katsomokapselit teatteritornin muodostamaan ytimeen. Suuria rakennuksia tehdään taas, myös Euroopassa. Tosin ei edelleenkään ilman virkamiesten apua. Esimerkiksi Rotterdamiin nouseva, 15 vuotta OMA:n piirustuspyödyllä ollut De Rotterdam -asuin- ja toimistotorni lähti liikkeelle vasta elvytystoimien avulla vuonna 2008 kaupungin sitouduttua ostamaan puo-

Rem Koolhaas, Taipei Performing Arts Center, project 2009.

Kiyonori Kikutake, Tree-shaped Community, 1968.

let kompleksista. Valmistuessaan se tulee olemaan pinta-alaltaan Alankomaiden suurin rakennus. Samaa kokoluokkaa ovat muuten Helsinkiin rakennettavat Kalasataman ja Keski-Pasilan keskukset. Kannattaisiko alkaa rakentaa solu solulta, kuten metabolistit, eikä yrittää ahnehtia kerralla liian suuria kokonaisuuksia? **ark**

» The book begins with the Hiroshima atomic bomb explosion and ends with the image of the destruction of the 2011 tsunami disaster. In between these fits the boldest movement in recent architectural history, Metabolism. In the late 1950s a group of young Japanese architects and designers joined forces and began to call themselves the Metabolists. In their visions megastructures offered dwellings for new societies. They saw the close connection between functions and form as obsolete. Structures were to grow organically and directed by social needs.

In the book Rem Koolhaas and Hans Ulrich Obrist interview ten now already aged Metabolists, of which architects Arata Isozaki, Kiyonori Kikutake, Kisho Kurokawa and Fumihiko Maki deserve special mention. The interviews were conducted between 2005 and 2011. The book also presents in depth the group's most important works. The book does not historicise, but rather is critical of today's architecture's inability to evolve in a neoliberal world.

Already in Koolhaas' preface it is evident that the book is an ode to Kenzo Tange. Metabolism would not have ex-

isted without him. Tange was 32 years old when Japan was defeated in World War II. He then made the strategically important choices to teach, design and travel. Tange wanted to reform the role of the architect in Japan, and not just to promote his own career.

When the World Design Conference was held in Tokyo in 1960, the Tanged group was able to present its manifesto. The Metabolists had answers to the needs of a growing society, and the integration of social debate and architecture paid off. Tange presented his plans for Tokyo Bay on the on prime-time TV. The network of architects

worked well, too, because the powerful state officials were on the same side as them.

In a country plagued by natural disasters, the starting point of many of the Metabolists' designs was *tabula rasa*. The ground surface was often left free, in accordance with the doctrines of Le Corbusier. Superstructures enabled the creation of an endless city. Floating buildings were brought in to help those who had lost their homes in floods. The Metabolist idea that many people best remember is the Capsule Hotel (1972) in Tokyo designed by Kisho Kurokawa. The Osaka World Expo in 1970 be-

came a Metabolist "theme park" and the most important icon of the "ism". The 300-metre space grid roof designed by Tange, as well as many pneumatic structures, should already on completion have earned the status of classics. However, the first oil crisis soon hit and the most megalomaniac designs never materialised.

The passion of the Metabolists conveyed by the book is gripping. Where nowadays could one find the enthusiasm and power by which utopias could again be created? The careful European context-oriented design paradigm suits the speculative builder as long as the interiors of the buildings are made ordinary and low cost. But can architects who design increasingly further away from their own culture provide the best local understanding? Architects should again focus on the development of building typologies.

Why has such a busy architect as Rem Koolhaas yet again taken on a massive book project? The reason is probably personal. Many of Koolhaas' works show a clear admiration for Metabolism. An example of this is the Hyperbuilding project in Bangkok (1996), in which kilometre-high towers form a vertical city. References to Metabolism can also be found in the Shenzhen Stock Exchange that is currently under construction, in which the ground is left free, as well as in the Taipei Theatre in which airborne audience seating capsules connect to a core theatre tower.

Large buildings are again being built,

Kiyonori Kikutake, Ikebukuro Plan, 1962.

even in Europe. However, this still does not happen without the help of state officials. For example, the De Rotterdam residential and office tower currently rising in Rotterdam, which had been on OMA's drawing board for 15 years, was set in motion only after a stimulus measure from the city in 2008 when it made a commitment to buy half the complex. Upon completion, it will in terms of floor area be the largest building in The Netherlands. The Kalasatama and Keski-Pasila centres in Helsinki are of a similar magnitude. Would it perhaps be worth starting to build cell by cell, like the Metabolists, rather than greedily trying to build too large entities in one go? *ark*

Kylämäinen torni Houses in a tower

WINY MAAS ET AL. (ED.): **THE VERTICAL VILLAGE. INDIVIDUAL, INFORMAL, INTENSE.** NAI PUBLISHERS, THE WHY FACTORY, MVRDV, BERLAGE INSTITUTE, ROTTERDAM 2012. 528 S/P.

Itä-Aasian vanhojen kaupunkien olemus on perinteisesti muodostunut ky-

lämäisen pienestä mittakaavasta ja kevytrakenteisesta arkkitehtuurista. Urbaanit kylät ovat tiiviitä ja sosiaalisesti aktiivisia. Nyt 2000-luvulla ne ovat kaotamassa monotonisten asuntokolossien tieltä. Kirja esittää keinon kehittää kaupunkia ja silti säilyttää kylämäisen rakenteen – nostamalla se pystyyn. MVRDV-arkkitehtitoimisto ja The Why Factory -ajatushautomo ovat professori Winy Maasin johdolla tutkineet 27 kaupungin ja kylän kehitystä, nykytilaa ja tulevia tarpeita. Vertikaalikylän ja sinne rakennettavan oman talon suunnitteluun on kehitetty kaksi tietokoneohjelmaa. Tämäkin kirja osoittaa hollantilaisarkkitehtien halun osallistua globaaliin yhteiskunnalliseen keskusteluun. *Miina Blot*

The essence of the old cities of the Far East has traditionally been formed from a village-like small-scale architecture built in lightweight construction. The urban villages are compact and socially vibrant. Now, in the 2000s, these are giving way to monotonous housing colossuses. The book presents a way in which to develop cities while still preserving the village-like fabric – by building it vertically. MVRDV architects and The Why Factory think tank have under professor Winy Maas studied the development of 27 cities and villages, their present state and future needs. Two computer programmes have been developed for the design of the vertical village and the individual house within it. This book, too, shows the desire of the Dutch architects to participate in the global social debate. *Miina Blot*

Vertikaalikaupunkikylä. | Vertical village.

THE VERTICAL VILLAGE, NAI 2012

Vihreää kaupunkia etsimässä In search of the green city

STEFFEN LEHMANN: **THE PRINCIPLES OF GREEN URBANISM: TRANSFORMING THE CITY FOR SUSTAINABILITY.** EARTHSCAN, LONDON 2010. 911 S/P.

Mikä on kestävän yhdyskunnan, eko-kaupungin, vihreän urbanismin resepti? Sitä moni suunnittelija ja ajattelija on jo vuosikymmenien ajan pyrkinyt kiteyttämään, vaihtelevalla menestyksellä. Steffen Lehmannin painava teos valottaa aihetta. Kirjoittajan ura on ollut sekä amatillisesti että maantieteellisesti varsin laaja. Saksalaissyntyinen arkkitehti toimi rakennussuunnittelijana esimerkiksi Berliinin Potsdamer Platzin kohteissa. Nykyisin hän vaikuttaa professorina Australiassa ja on lisäksi UNESCO:n Aasian ja Oseanian kestävän kaupunkikehittämisen oppituolin haltija.

Lehmann rakentaa näkemyksensä kolmen pääpilarin varaan: energia ja materiaalit, vesi ja biodiversiteetti sekä kaupunki- ja liikennesuunnittelu. Hän määrittää 15 kestävän rakentamisen periaatetta. Itse teemoissa ei ole paljon uutta tai yllättävää – ne liikkuvat varsin yleisellä tasolla, tavoitteena holistinen lähestymistapa. Ongelmaksi muodostuu kriittisten tekijöiden tunnistaminen. Toisaalta kokonaisvaltaisuus on siinä mielessä harhainen, että lukuisat tarkastelun ulkopuolelle jäävät yhdyskuntasuunnittelun aspektit, kuten toiminnallisuus- ja ekologiset, teknis-taloudelliset, sosiaalis-kulttuuriset, juridis-poliittiset ja arkkitehtonis-taiteelliset, kuitenkin vaikuttavat ratkaisevasti fyysisen ympäristön kehitykseen.

Periaatteiden taustoittamiseksi kirjan ensimmäinen luku sisältää katsauksen nykykaupungin kehitykseen ja kestävän rakentamisen hyviin käytäntöihin. Kolmannessa, kaikkein laajimmassa luvussa esitellään tapaustutkielmia, pääosin opiskelijatöiden muodossa. Viimeinen luku kokoaa kirjan tematiikan, erityisesti Aasian ja Tyynen valtameren alueen näkökulmasta. Australialaiset kaupunkikehittämissankarit, joita hän käyttää esimerkkinä, ovat lähempänä amerikkalaisia kuin eurooppalaisia to-

dellisuutta, keskeisinä ongelmina au-toriippuvuus, sprawl ja keskustojen rappeutuminen. Ammattikäytäntöjemme kannalta globaali näkökulma on kuitenkin mitä hyödyllisin. Kirjan päättää monipuolinen liiteaineisto.

Teos lienee syntynyt opetuksessa ja kansainvälisissä kongresseissa käytetyn aineiston pohjalta. Se on käsikirja runsaine pedagogisine kaavioineen ja näyttävine kuvineen, vailla tieteellistä täsmällisyyttä ja kriittisyyttä. Ote on pedagoginen mutta hieman hajanainen. Kirjaa ei jaksakaan lukea yhdellä istumalla kannesta kanteen.

Vaikka Lehmann vannoo paikallisuuden ja kontekstuaalisuuden nimeen, projektien ja opiskelijatöiden konseptuaalinen ote ja muotokieli näyttävät hämentävän tutuilta. Kaupunkisuunnittelun aiheet, näkökulmat, tulkinnat ja esimerkkikohteet ovat pitkälti yhteisiä – arkkitehtoniset trendit kiitävät hetkessä ympäri maailman.

Taustoittavassa aineistossa on saksalaisen ja brittiläisen piirin ohella runsaasti pohjoismaisia referenssikohteita. Suomesta mainitaan Aallon Otaniemen kampus ja Eko-Viikki, mutta ainoa huomautus varsinainen viittaus Suomeen oli Kaarin Taipaleen nimeäminen yhdeksi maailman 101:stä johtavasta kestävän kaupunkirakentamisen ja sen teorian asiantuntijasta – onnittelut siitä! Ekologisen arkkitehtuurin ja kestävän kaupunkikehittämisen käytännön eturintamassa Suomi ei tosiaan olekaan – rakennussektorin jäähmyden ja heikon motivaationkohtia? 'Vihreä urbanismi' on pääosin common sense -urbanismia, toteaa Lehmann. Kun suunnitellaan, rakennetaan ja ylläpidetään kaupunkia ja rakennettua ympäristöä huolellisesti, vaikkapa suomalaisen lainsäädännön ja hyvien kaavoitusperiaatteiden mukaan, syntyy varsin kestävä yhdyskunta, joka säilyy. Miksei näin kuitenkaan tapahdu?

Yhdyskuntien kestävä rakentaminen saavutetaan moninaisten prosessien kautta. Prosessit etenevät projektien voimalla. Siksi tarvitaan pilotteja, kokeiluja ja parhaita käytäntöjä – kuten myös intoilijoita ja matkasaarnaajia. Tarvitaan Masdarin ja Dongtanin tapaisia hankkeita, vaikka lopputulos ei aina vakuuta tai toteudu. Jokainen suomalainen kunta tarvitsee omia pilottejaan, kuten Nurmio-Sorilaa, Tampereen Aurinkokaupunkia.

Lehmann muistuttaa, että kaupungit voivat ja niiden täytyy olla maapallon asuttamisen ympäristöystävällisin malli. Nyt on tärkeämpää kuin koskaan kehittää nykyisille kaupungeille ja niiden